

LAUSUNTO: LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUEEN YHTEISTEN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN MYÖNTÄMISEN PERUSTEET

LAUSUJA: KIRKKONUMMEN VAMMAISNEUVOSTO

Kirkkonummen kunnan vammaisneuvosto kiittää mahdollisuudesta lausua Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden ehdoista ja kriteereistä poliittiseen päätöksentekoon.

Kirkkonummen vammaisneuvosto kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen tosiasiaan, että parhaillaan hyvinvointialueen laskelmissa seuraavien vuosien ja jopa ensi vuoden talousarvion alijäämä tulisi olemaan 100 Me. Siihen todellisuuteen hyvinvointialueen tavoitteet järjestää palvelut hyvinvointialuelain 6 § mukaisesti tuottaa varmuudella suuria haasteita uudelle organisaatiolle.

Toivomme siten, ettei taloudellinen tilanne tule johtamaan siihen, että hyvinvointialueen tavoitteiden yhdenvertaisen saatavuuden, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemine sekä tuottamistavan valinta johda koko alueen palvelutarjonnan yhdenvertaiseen niukkuuteen. Eivätkä palvelutuottamisen ohjaus ja valvonta tule kärsimään riittävien resurssien sekä prosessien puutteesta.

Hyvinvointialueen organisaation toivomme käyttävän viranomaiselle kuuluvaa toimivaltaa oikeudenmukaisesti ja kaikkia eri ikä- sekä väestöryhmiä eri alueilla tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti palvellun. Tätä toimivaltaa pitää käyttää myös riittävästi palvelutarjonnan laadun, toteutumisen ja kehittämisen seurantaan. Palvelutarjonnan hankinnan pitää toteutua myös siten, että se palvelee myös sitä tavoitetta, ettei palvelujen tehoton tai vastaava huono tuottaminen johda asiakasmaksujen korottamiseen.

Vaikuttamistoimielinten infotilaisuudessa 19.9.2022 jaetussa aineistossa todetaan seuraavasti: ”*Eroja alueen sisällä on kuitenkin hyvin suuressa osassa palvelujen maksuja.*” sekä ”*Asiakasmaksujen tasossa on valmistelussa päädytty osassa palveluita lainsäädännön mahdollistamiin enimmäishintoihin (esim. avosairaanhoidon lääkäripalvelu), haettu kompromissia alueen nykyisen maksutason keskivaiheelta (esim. säännöllinen kotihoito) tai painotettu alueella käyttäjämäärältään suurimmassa organisaatiossa käytettyä asiakasmaksutasoa (esim. kotipalvelu lapsiperheille).*” Toivomme, etteivät nämä linjaukset johda siihen, että yhä isompi joukko hyvinvointialueen asukkaista ja asiakkaista joudu turvautumaan heti tuoreeltaan kohonneiden asiakasmaksujen vuoksi kiireelliseen toimeentulotukeen tai tulevaan sosiaaliseen luototukseen.

Elämme monelta osin yhä haastavammassa maailmantilanteessa, jota kurittavat hyvinvointialueen arvioita suurempi inflaation nousu sekä elintasokustannusten kohoaminen mm. energian, ruuan sekä rahan hinnan nousuina. Tätä tilannetta vasten on sitäkin tärkeämpää, että hyvinvointialueelle laaditut yhteiset sosiaali- ja terveyspalveluiden ehdot ja kriteerit ohjaavat poliittista päätöksentekoa niin, että hyvinvointialue voi täyttää sille asetut tavoitteensa lainsäädännön asettamassa puitteissa sekä alueen asukkaat ja asiakkaat ovat saamaansa palveluunsa sekä sen hintatasoon tyytyväisiä ja henkilöstön työtyytyväisyys ilmenee myös työvoiman tarjonnassa kysyntää suurempana.

Haluamme edellä kirjoitetun lisäksi nostaa tarkasteluun hyvinvointialueelle laadituista yhteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden ehdoista ja kriteereistä poliittiseen päätöksentekoon seuraavia kohtia:

Lausuttavana on kohta 2. Yhteiset sosiaalipalvelut**2.2. Toimeentulotuki**

Hyvinvointialueille on tulossa voimaan 1.8.2023 lähtien lakisääteinen velvoite sosiaalisen luototuksen käyttöönottoon. Sosiaalinen luotto tulee olemaan talousarvioon sisältyvä määrärahasidonnainen palvelu. Siten olisimme odottaneet sen olevan nyt lausuttavien sosiaalipalveluiden mukana.

Viitaten lausunnossamme mainittuun maailmantilanteeseen toivomme ja edellytämme toimeentulotukeen ja sosiaaliseen luototukseen asetettavan riittävän suuret määräraha-arviot talousarviokäsittelyssä vuodelle 2023.

4.13 Lastensuojelun jälkihuollon taloudellisen tuen myöntämisen ohje

Haluamme tuoda esiin, että lastensuojelun jälkihuollon taloudellisen tuen määrään vaikuttavat myös se, miten hyvin onnistutaan diagnosoimaan erityisryhmät oppilashuollon toimesta sen sijaan, että he joutuvat lastensuojelun asiakkaiksi. Tämä pitää huomioida riittävästi tulevissa hyvinvointialueen palvelujen toteuttamisen sisältöjärjestyksissä.

Lausuttavana on 3. Lapset, nuoret ja perheet**3.1 Omaishoidon tuki**

Lausuttavana on 0–17-vuotiaiden omaishoitajien palkkioiden perusteet, ehdot ja kriteerit. Haluamme muistuttaa, että maishoidon valtakunnallinen kriteeristö, maksatusluokkien määrä ja tuen euromääräinen summa ovat tällä hetkellä käsittelyssä ministeriöissä ja niistä on tehty THL:ssa tutkimus, joka on julkaistu 14.9.2022. Tämä tulee parin vuoden sisällä vaikuttamaan omaishoitajien asemaan koko Suomessa kaikilla hyvinvointialueilla. Toivomme ja edellytämme, ettei nyt tehdä liian nopeita johtopäätöksiä hyvinvointialueen talousarviossa varatun määrärahan puitteissa, jotka johtavat omaishoitajien osalta siihen, että hoidettavat joutuvat kotihoidon sijasta hyvinvointialueelle kustannukseltaan korkeampaan laitoshoidon. Yksi omaishoitosopimus tuo arvioiden mukaan hyvinvointialueelle keskimäärin 30 000 euron säästön per vuosi.

Kirkkonummi 30.9.2022

Kirkkonummen vammaisneuvosto

Allekirjoitukset

Juha-Matti Koskinen
vammaisneuvoston
puheenjohtaja

Hannele Rauhanen
vammaisneuvoston
varapuheenjohtaja